

การศึกษาการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มผู้ชุมนุม “กปปส.”
ด้วยแนวคิดพื้นที่สาธารณะและภาคประชาสังคม*

The Study of Social Movement in the Case Study of
“PDRC” in Thailand : On Concept of Public Sphere
and Civil Society

ศาสตรินตร์ ตันสุน**
Sarttarin Tansoon

---

* บทความวิจัยนี้ได้รับการคัดเลือกให้นำเสนอภาคบรรยาย(Oral Presentation) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การประชุมวิชาการ ครั้งที่ 53 ประจำปี 2558 โดยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา

** อาจารย์ประจำ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; E-mail: dr.wanlop@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาถึงความคิดทางการเมืองที่มีส่วนกำหนดพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมชุมนุมกับคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ฯ (กปปส.) ในช่วงนับแต่ปลายปี พ.ศ.2556 ถึงต้นปี พ.ศ. 2557 โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและทำแบบสอบถามการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้เข้าร่วมชุมนุมเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน สามารถอธิบายได้ว่า ผู้ชุมนุมกับกปปส. ส่วนใหญ่ คือ ชนชั้นกลางมีการศึกษาระดับปริญญาตรีปานกลางค่อนข้างดี และสาเหตุหลักที่เข้าร่วมชุมนุมกับ กปปส.เนื่องจากไม่พึงพอใจกับรัฐบาลในประเด็นผลักดัน(ร่าง)พ.ร.บ.นิรโทษกรรม และมีความไม่พอใจในการบริหารงานของรัฐบาลนี้ด้วยแล้ว และผู้ชุมนุมเชื่อมั่นว่าการเคลื่อนไหวของพวกเขาในครั้งนี้คือภาคประชาสังคม

คำสำคัญ : การเคลื่อนไหวทางสังคม , กปปส ., การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับกปปส.

Abstract

The study on political thought that have defined behavior who joined with the PDRC.[People's Democratic Reform Committee for Absolute Democracy with the King as Head of State]It is interesting that in a study of political ideas. In order to investigate the movement of participants gathered PDRC Since the end of 2013 and the beginning of the year 2014, by the in-depth interviews and surveys questionnaire from sample group amount 30 person. Studies found that PDRC is middle class and good economic and high education and most of who participants with the PDRC not satisfied with this government, in addition to against the amnesty bill. The demonstrators believe that their movement is a civil society.

Keywords : Social movements , PDRC. , participants gathered PDRC

บทนำ

บทความวิจัยนี้ปรับปรุงจากงานวิจัยเรื่อง บทวิเคราะห์การเคลื่อนไหวของผู้ชุมนุมทางการเมืองในนามกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข(กปปส.)ในฐานะภาคประชาสังคมด้วยแนวคิดพื้นที่สาธารณะโดยมีความมุ่งหมายที่จะทำการศึกษาเพื่อหาคำตอบและทำความเข้าใจทางการเมืองว่า

- 1) ผู้เข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองกับกปปส.มีเหตุจูงใจ แรงผลักดัน หรือความต้องการทางการเมืองอย่างไร จึงตัดสินใจเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองกับกปปส.
- 2) เพื่อให้สามารถอธิบายถึงองค์ประกอบเชิงสังคม รูปแบบและขบวนการเคลื่อนไหวของผู้ชุมนุมกปปส. และสามารถอธิบายได้ว่าการชุมนุมของกปปส.นั้นถือว่าเป็นประชาสังคมหรือไม่ อย่างไร

วิธีการศึกษา

การสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เข้าร่วมชุมนุมกปปส. โดยลงพื้นที่สามเวทีหลัก โดยทำการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมชุมนุมจำนวน 30 คน จากเวทีกปปส.สวนลุมพินี เวทีกปปส.ปทุมวัน และเวทีกปปส.บนสะพานพระราม 8 เหตุที่เลือกตัวแปรจาก 3 เวที เวทีละ 10 คน เนื่องจากการสังเกตการณ์พบว่ากลุ่มผู้ชุมนุมในแต่ละเวทีมีความต่างกันที่น่าสนใจ โดยที่เวทีกปปส.บนสะพานพระราม 8 ผู้ชุมนุมส่วนใหญ่คือกลุ่มสันติอโศก เครือข่ายผู้สนับสนุนพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยและพลตรีจำลอง ศรีเมือง เวทีกปปส.สวนลุมพินี ผู้ชุมนุมส่วนใหญ่ปักหลักพักค้างและเดินทางไกลมาจากภาคใต้เกือบทั้งหมด และเวทีกปปส.ปทุมวัน จะเป็นคนทำงานในเมือง นักศึกษา นักธุรกิจ พนักงานบริษัทและข้าราชการชั้นกลางถึงสูง คุณสมบัติของผู้ที่ถูกเลือกเพื่อตอบแบบสอบถามโดยคำนึงถึง อาชีพ ภูมิสำเนา อายุ เพศ การเคยมีส่วนร่วมทางการเมืองครั้งก่อนหน้านี้ นอกจากนี้ได้สัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มผู้สนับสนุนกปปส.อีกสองกลุ่ม คือ ตัวแทนกลุ่ม

ชมรมนักธุรกิจสีลมเพื่อประชาธิปไตย และตัวแทนกลุ่มลงขันความคิดเพื่อการปฏิรูปประเทศไทย

โดยนำแนวคิดเรื่องของความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง มาถามผู้เข้าร่วมชุมนุมกับกปปส.ซึ่งได้ทำเป็นชุดคำถามดังนี้ คำถามส่วนแรกเป็นคำถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ต่อเดือน(โดยประมาณ) ภูมิลำเนา จังหวัด เขตเลือกตั้ง การใช้สิทธิเลือกตั้งในอดีตที่ผ่านมาว่าไปใช้สิทธิเลือกตั้งเลือกตัวแทนมาบ้างหรือไม่ คำถามที่สองที่ถามผู้เข้าร่วมชุมนุมกปปส. คือ ข้อมูลเกี่ยวกับการร่วมเวทีชุมนุม ด้วยคำถามที่ว่าเดินทางมาจากที่ใด ระยะทางในการเดินทางมาชุมนุม มีการพักค้างแรมในที่ชุมนุมหรือพักค้างที่ไหน ความถี่ในการมาร่วมชุมนุม ช่วงเวลาในการมาร่วมชุมนุม ผู้ที่มาชุมนุมด้วย (มากับใคร) นอกจากนี้แล้วในคำถามส่วนที่ 3 เป็นการถามถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ผู้เข้าร่วมชุมนุมไปเกี่ยวข้องด้วยโดยตรง(political participation) อาทิ การใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งล่าสุด 3 ก.ค. 2554 ว่าไปเลือกหรือไม่ และเลือกพรรคการเมืองใด จะไปเลือกตั้งในวันที่ 2 ก.พ.57 หรือไม่ เพราะอะไร คำถามส่วนที่ 4 เป็นข้อมูลเพื่อสำรวจความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “การปฏิรูปการเมือง” ตามข้อเสนอของกปปส. คำถามในส่วนนี้มีขึ้นเพื่อสำรวจว่าทางผู้เข้าร่วมชุมนุมกับกปปส.เองนั้น มีความเข้าใจในประเด็นเรื่องการปฏิรูปตามแนวทางของกปปส.มากน้อย อย่างไร

ผลการวิจัย

รายงานการวิจัยมีผลการศึกษาถึงการเคลื่อนไหวของผู้ชุมนุม กปปส. ดังนี้

ผู้ชุมนุมกปปส.คือใคร? จากคนเสื้อเหลืองถึงคนเป่านกหวีด

ผู้วิจัยขออภิปรายผลในภาพรวมของคำถามในแต่ละส่วน และนำบทสัมภาษณ์ส่วนหนึ่งจากผู้ชุมนุมได้ให้สัมภาษณ์เพื่อประกอบการศึกษานี้ โดยคำถามส่วนที่ 1 ที่เป็นข้อมูลโดยทั่วไปของผู้เข้าร่วมชุมนุมทั้ง 30 คนที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ขอสรุป ดังนี้ เพศ ชาย 18 คน / หญิง 12 คน อายุต่ำสุด : 27 ปี / สูงสุด : 70 ปี

อาชีพรับจ้างทั่วไป / มีคฤหาสน์/เกสเซอร์/อดีตข้าราชการ/กรีดยาง/ทำสวน
ปาล์ม / ข้าราชการท้องถิ่น/ข้าราชการบำนาญ/ธุรกิจประมง การศึกษา ต่ำสุด : ไม่ได้
รับการศึกษา / สูงสุด : ปริญญาโท รายได้ต่อเดือน(โดยประมาณ)ต่ำสุด : 8,000
บาท ต่อเดือน สูงสุด : 80,000 บาท ต่อเดือน ภูมิลำเนา กรุงเทพฯ : 13 คน / ตจว.
(นครศรีธรรมราช/ชุมพร/สุราษฎร์ฯ/ภูเก็ต/เพชรบุรี/ประจวบคีรีขันธ์/ระนอง) : 17
คน การใช้สิทธิเลือกตั้ง ทุกคนที่ให้สัมภาษณ์อ้างว่าไปใช้สิทธิทุกครั้ง โดยผู้ที่เข้าร่วม
ชุมนุมนับตั้งแต่พรรคประชาธิปัตย์ตั้งเวทีบริเวณพื้นที่ว่างใกล้สถานีรถไฟสามเสนก่อน
จะย้ายมาชุมนุมต่อเนื่องที่ถนนราชดำเนินในวันจันทร์ที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ.2556
(มติชน, 2556, น. 414) จะเห็นได้ว่ามีคนกรุงเทพมหานครและชนชั้นกลางตาม
จังหวัดต่างๆ เข้าร่วมชุมนุมเป็นจำนวนมาก อาทิ สมาพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจ 45
รัฐวิสาหกิจ กลุ่มกองทัพธรรม ตัวแทนภาคธุรกิจสีลม รวมถึงกลุ่มวิชาชีพต่างๆ และ
สถาบันการศึกษาที่ร่วมรณรงค์ต่อต้าน(ร่าง)พระราชบัญญัตินี้อย่างชัดเจน อาทิ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มี “เครือข่ายจุฬาฯ เชิดชูคุณธรรม
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มี “กลุ่มธรรมศาสตร์อภิวัฒน์ประเทศไทย”
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มี “กลุ่ม มก.ร่วมกู้ชาติ” ที่แสดงการต่อต้านการออก
กฎหมายดังกล่าวของสภาผู้แทนราษฎร ก่อนที่การชุมนุมจะมีการยกระดับจากเพียง
ที่ต่อต้าน(ร่าง)พระราชบัญญัติฯและนำไปสู่การโค่นล้มรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชิน
วัตร และล้มล้างระบอบทักษิณในที่สุด กล่าวอย่างชัดเจน คือ ผู้ชุมนุมกปปส.โดย
ส่วนมากแล้วไม่ใช่คนเล็กคนน้อย คนชายขอบ ไม่ใช่ชนรกรกหญ้าเหมือนผู้ชุมนุมโดย
ส่วนมากของแนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ(นปช.) ดังเช่นการตอบคำถามถึง
แรงจูงใจหรือเหตุผลในการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองกับกปปส.

“...เรื่องพวกนี้มันไม่ต้องใช้ความรู้อะไรมากมาย ออกกฎหมายมาล้างผิดให้
ตัวเอง ขับไล่อริรัฐบาลชั่วคราวนี้เป็นหน้าที่เรา ต่อไปลูกหลานเราจะอยู่กันอย่างไร ไม่
เป็นข้าข้าทักซิณกันหมดหรือ?...”

ผู้ชุมนุม ชาย, 45 ปี จ.สุราษฎร์ธานี, เวทีสวนลุมพินี (17 มกราคม
2557)

หากพิจารณาไปถึงองค์ประกอบของกบปส. แล้วจะพบว่าการก่อกำเนิดขึ้นนั้นมาจากการที่สมาชิกพรรคประชาธิปไตยเริ่มออกมาแถลงข่าวการคัดค้าน(ร่าง) พ.ร.บ.นิรโทษกรรมและนำมาสู่การตั้งเวทีแสดงจุดยืนต่อต้านที่สถานีรถไฟสามเสน และเริ่มใช้สัญลักษณ์ในการ “เป่านกหวีด” ซึ่งยืนยันจะเป็นการชุมนุมยึดเยื้อจนกว่า (ร่าง) พ.ร.บ.นี้จะตกไป (มติชน, 2556, น. 409) และก็นำมาสู่การจัดตั้งกับกลุ่มทางการเมืองอื่นๆที่ไม่นิยมรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร รวมกันก่อตั้งเป็นกบปส. ในที่สุด โดยอาจสามารถจำแนกได้ ดังต่อไปนี้

1) พรรคประชาธิปไตย และผู้สนับสนุน เนื่องจากขัดแย้งว่าพรรคประชาธิปไตยต้องการล้มการออกกฎหมายนิรโทษกรรมฉบับที่เรียกกันตามภาษาสื่อมวลชนว่า “พ.ร.บ.ฉบับสุดท้าย” ซึ่งก็ปรากฏว่าแกนนำการปราศรัยตั้งแต่การวิพากษ์วิจารณ์เรื่อง(ร่าง)พ.ร.บ.ฉบับสุดท้าย กระทั่งการวิพากษ์วิจารณ์ไปถึงประเด็นทุจริตของรัฐบาล ล้วนแล้วแต่เป็นอดีตส.ส.ของพรรคประชาธิปไตยทั้งสิ้น และจากการที่ผู้ศึกษาในพื้นที่ก็พบเห็นชัดเจนว่ามีการตั้งโต๊ะ ตั้งเต็นท์ สนับสนุนการเคลื่อนไหวจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปไตย รวมทั้งมีสมาชิกพรรคที่เป็นสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร(ส.ก.) และสมาชิกสภาเขต(ส.ข.)ของพรรคประชาธิปไตยให้การสนับสนุนอย่างคับคั่ง ทั้งการสนับสนุนอาหาร เครื่องดื่ม ตลอดจนการชุมนุม การจัดรถรับส่ง อาทิ รถสองแถว มาเข้าสู่พื้นที่การชุมนุมที่ถนนราชดำเนิน การจัดพาหนะในการเคลื่อนย้ายผู้ชุมนุมไปยังสถานที่ราชการ ที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่ง คือ เมื่อมีการประกาศจากเลขาธิการกบปส. ถึงการนัดหมายการชุมนุมใหญ่เพื่อประกาศชัยชนะตั้งแต่วันที่ 4 พฤศจิกายน 2556 วันที่ 11 พฤศจิกายน 2556 วันที่ 24 พฤศจิกายน 2556 วันที่ 1 ธันวาคม 2556 วันที่ 9 ธันวาคม 2556 หรือประกาศปิดกรุงเทพฯ วันที่13 มกราคม 2557 จะมีการเดินทางเข้าร่วมชุมนุมของมวลชนที่สนับสนุนพรรคประชาธิปไตยโดยเฉพาะจากภาคตะวันออกและภาคใต้เป็นจำนวนมาก ซึ่งทำให้เห็นได้ว่ามวลชนจำนวนมากของผู้ชุมนุม กบปส.นี้ เป็นกลุ่มมวลชนที่สนับสนุนพรรคประชาธิปไตยหรือเป็นฐานเสียงของพรรคอย่างยากจะปฏิเสธ

2) กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (เดิม) ในครั้งนี้ปรากฏอยู่ในหลายกลุ่มมวลชนด้วยกัน แต่จำนวนปริมาณผู้ชุมนุมเทียบไม่ได้กับผู้ชุมนุมของพรรคประชาธิปัตย์ จากการลงพื้นที่ในบริเวณที่ชุมนุมเฉพาะของกลุ่มเหล่านี้ อาทิ

2.1.เครือข่ายนักศึกษาศึกษาประชาชนปฏิรูปประเทศไทย(คปท.) นำโดยนายอุทัย ยอดมณี และนายนิธิธร ล้ำเหลือ ที่เคยจัดการชุมนุมอยู่บริเวณใต้ทางด่วน ถ.อรุณพงษ์ ก่อนย้ายมาบริเวณถนนราชดำเนินฝั่งทางขึ้นสะพานพระราม 8

2.2.กองทัพธรรมสันติอโศก นำโดย เรือตรีแซมดิน เลิศบุศย์ ซึ่งในช่วงแรกอยู่ร่วมกับกองทัพประชาชนโค่นระบอบทักษิณ(กปท.)ที่สวนลุมพินี ก่อนที่ทั้ง กปท.และกองทัพธรรมจะมาร่วมชุมนุมคปท.และนำมวลชนไปเคลื่อนไหวกับกปปส.ที่สะพานผ่านฟ้าลีลาศ และในช่วงปิดกรุงเทพฯ ทางกองทัพธรรม ได้ไปจัดเวทีและปิดการจราจรที่บนสะพานพระราม 8 โดยทั้งหมดทั้งสามเครือข่ายนี้มีมวลชนที่เข้าร่วมอย่างเต็มที่ที่มีจำนวนไม่เกิน 700 คน (มติชน, 2556, น. 425) นอกจากนั้นการถ่ายทอดสดสัญญาณโทรทัศน์ของแต่ละเวทีก็มีผู้รับถ่ายทอดสดต่างกัน โดยเจ้าของและผู้ก่อตั้งสถานีโทรทัศน์เอเอสทีวี อย่างนายสนธิ ลิ้มทองกุล เองก็ยอมรับว่าเวทีคปท.คือลูกหลานของพันธมิตรฯ และขอขอบคุณคปท.ที่จัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านระบอบทักษิณ และให้การสนับสนุนหาทุนให้แก่เอเอสทีวีด้วย (สนธิขึ้นเวทีคปท. สืบค้นจาก <http://news.th.msn.com/politic>.)

3) ผู้ชุมนุมที่มาสังเกตการณ์ มาร่วมชุมนุมโดยอิสระ ไม่เอารัฐบาลนางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตรและไม่ได้นิยมพรรคประชาธิปัตย์ ทราบว่ามีคนกลุ่มนี้ไม่น้อยที่ต้องการแสดงออกทางการเมืองว่าไม่พอใจในการออก(ร่าง)พ.ร.บ.สุดซอย ของรัฐบาล และสภาชุดนี้ แต่ก็ไม่ได้นิยมหรือให้ความไว้วางใจในนายสุเทพ เทือกสุบรรณ และพรรคประชาธิปัตย์

การวิจารณ์ผล

ขบวนการเคลื่อนไหวนี้มีองค์ประกอบเชิงสังคมอย่างไร

สามารถอธิบายด้วยคำถามที่ว่าเดินทางมาจากที่ใด ระยะทางในการเดินทางมาชุมนุม มีการพักค้างแรมในที่ชุมนุมหรือพักค้างที่ไหน ความถี่ในการมาร่วมชุมนุม ช่วงเวลาในการมาร่วมชุมนุม ผู้ที่มาชุมนุมด้วย(มากับใคร) มีเครือข่ายหรือแกนนำหรือไม่ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าอาหารเหล่านี้จัดการเองหรืออย่างไร เสียค่าใช้จ่ายไปในส่วนตนนับแต่เข้าร่วมชุมนุมประมาณเท่าไร ในภาพรวมผู้เข้าร่วมชุมนุมกปส.จำนวนหนึ่งที่อยู่ในกรุงเทพมหานครเดินทางมาร่วมชุมนุมเองตามอัยาศัย และเลือกเวลาที่ที่คึกคัก ใกล้ชุมชน ขณะที่ผู้ชุมนุมที่มาจากต่างจังหวัดจำนวนมากมักมาที่รถทัวร์ รถตู้ และมีจุดหมายปลายทางไว้อยู่แล้ววารถพาหนะที่นำมานั้นจะพาไปชุมนุมในพื้นที่ของเวทีใด

ขบวนการเคลื่อนไหวของผู้ชุมนุมกปส.จัดตั้งขึ้นมาอย่างไร

อาจกล่าวได้ว่าการเคลื่อนไหวของผู้ชุมนุมกปส.นั้นถือว่าอยู่ในขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมใหม่(New Social Movements) โดยที่ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมใหม่จะมีลักษณะที่เรียกร้องเป้าหมายทางสังคมวัฒนธรรมมากกว่าที่จะเรียกร้องทางการเมืองโดยตรง (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2545, น.73) และสร้างวัฒนธรรมการต่อต้านชัดเจนขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย เช่น เพื่อการระดมคน เพื่อยกระดับจิตสำนึก การรับรู้ของประชาชนในเรื่องที่กำลังต่อต้านหรือขัดขืน หรือเพื่อสร้างคุณค่าและความเชื่อชุดใหม่ขึ้นมา ขณะเดียวกันก็เพื่อลดความชอบธรรมของระบบที่ดำรงอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดความน่าเชื่อถือและความชอบธรรมของอำนาจรัฐในรูปแบบของการใช้สิทธิที่จะไม่เชื่อฟังรัฐ(civil disobedience) (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2545, น.75) หรือที่เข้าใจกันในภาษาศาสตร์ใหม่ว่าอารยะขัดขืน อันนี้เราสามารถเห็นได้ว่าทางกปส.พยายามที่จะทำให้การจัดการชุมนุมของตนนั้นเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมใหม่(New Social Movements) แม้ว่าข้อเรียกร้องหลักจะเป็นเรื่องการเมืองก็ตามที่ อย่างไรก็ตามก็ดี จากการลงพื้นที่ภาคสนาม

และตรวจสอบในส่วนที่ 2 พบว่าการเข้าร่วมการประชุมของผู้ชุมนุมที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร จะมาชุมนุมช่วงหลังเลิกงานหรือในวันหยุด หรือหากมีการนัดชุมนุมใหญ่ก็จะพยายามมาเข้าร่วม ขณะที่ผู้ชุมนุมที่มาจากต่างจังหวัดจะปักหลักพักค้างตามเต็นท์ที่จัดไว้ให้ในพื้นที่ต่างๆ โดยการเลือกพื้นที่เพื่อพักค้างหรือเข้าร่วมชุมนุมของผู้ชุมนุมที่อยู่กรุงเทพฯ จะเลือกย่านที่เดินทางสะดวก ใกล้ที่ทำงานที่พักอาศัย อาทิ บริเวณเวทีปทุมวัน เวทีสีลม บางคนให้สัมภาษณ์บอกกับผู้วิจัยว่ามี “นายหัว” นำมา แต่บางคนก็อ้างว่า “ลงขัน” ค่าน้ำมัน หรือเช่าเหมาคารรถตู้มาด้วยตัวเองและหมดค่าใช้จ่ายทั้งค่าลงขันและค่าใช้จ่ายส่วนตัวไปโดยเฉลี่ยนับแต่เข้าร่วมชุมนุมรอบนี้ไปไม่ต่ำกว่า 18,000 บาท / คน ขณะที่ผู้ชุมนุมที่อยู่กรุงเทพฯ ยอมรับว่าเคยบริจาคเงินให้กับกบปส.หรือ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ อย่างต่ำครั้งละ 500 บาท และอ้างว่าบริจาคแค่เพียงครั้งเดียว

“...เป็นไปโดยความสมัครใจ ไม่เหมือนพวกเสื้อแดงที่ต้องจ้างมา และพอเงินหมดก็กลับ พวกเรามาด้วยอุดมการณ์ มาด้วยใจ ไม่ต้องจ้าง มาถึงที่นี่คนกรุงเทพฯ ก็ต้อนรับ ผู้หญิงคนไหนจะเข้าห้องน้ำ อาบน้ำตรงไหน ในตรงนี้(ร้านค้าบ้านเรือนย่านสีลม) เขาต้อนรับหมด เขายินดี เข้าไปได้เลย ไม่ต้องเสียเงิน...”

(ผู้ชุมนุม ชาย, 45 ปี จ.สุราษฎร์ธานี, เวทีสวนลุมพินี 17 มกราคม 2557)

หรือในส่วนของผู้ชุมนุมที่อ้างว่ามีฐานะพอสมควรที่ไม่ต้องรับเงินค่าจ้างใดใดจากทางแกนนำหรือเครือข่าย ดังคำให้สัมภาษณ์ของมัคคุเทศก์คู่นี้จากจังหวัดภูเก็ต

“...พี่มาจากภูเก็ต เป็นไกด์ให้พวกสเปน พวกยุโรป ได้เงิน ได้ทิปมากพอไม่ต้องขึ้นมาเอาเงินอะไรจากมือบรอก ค่าตัวเครื่องบินไปกลับ ค่ากินอยู่ และเต็นท์เครื่องนอนพี่ก็เอามาเอง หยุดงานทัวร์เสียรายได้ก็เยอะอยู่แต่ต้องมาช่วยชาติก่อน ไม่จ้้นล้มจมหมดแน่ แต่กับคนอื่นพวกพี่ไม่รู้แน่ แต่พี่มาเอง ไม่ต้องมาจ้างและออกมานานหลายปีแล้วด้วย...”

(ผู้ชุมนุม หญิง วัย 40 ปี จ.ภูเก็ต, เวทีสวนลุมพินี 17 มกราคม 2557)

กระทั่งผู้ชุมนุมที่อ้างว่ามาร่วมชุมนุมและขอเป็นการ์ดอาสาดูแลความปลอดภัยให้แก่เวทีกปส. บนสะพานพระราม 8 ก็ยืนยันหนักแน่นว่า

“...รับจ้างตัดปาล์ม ทำสวนยาง ได้รายได้มากกว่านี้ นี้มากก็ไม่ได้อะไร แต่เป็นห่วงพี่น้องเราต้องระวังพวกลอบกัด ก็เลยอาสาเป็นการ์ด เขาก็ดูแลดี มีอาหารมีขนมให้ แต่ค่าจ้างอะไรยืนยันได้ว่าไม่มี ผมไม่เคยได้อะไรและถามหน่อยว่าการ์ดอาสาขนาดนี้ ใครที่ไหนจะมีปัญญาไปจ้างทุกวัน...”

ผู้ชุมนุม ชาย, 50 ปี จ.นครศรีธรรมราช, เวทีสะพานพระราม 8, 24 มกราคม 2557)

ที่น่าสนใจกว่านั้นก็คือการนัดหมายเพื่อออกมาชุมนุมใหญ่ในแต่ละครั้งจะมีการส่งข้อมูลผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อาทิ โปรแกรมไลน์ (LINE) เฟซบุ๊ก (Facebook) หรือSocial networking อื่นๆ ซึ่งการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เข้าร่วมชุมนุมนี้จะปรากฏมากในกลุ่มคนรุ่นใหม่ เยาวชน รวมถึงผู้ชุมนุมที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่

เพราะเหตุใดผู้ชุมนุมกปส.จึงร่วมชุมนุมประท้วงในปลายปี พ.ศ. 2556 และต้นปี พ.ศ. 2557

ในการอธิบายคำถามนี้ สามารถอธิบายได้จากคำถามส่วนที่สองที่ถามผู้เข้าร่วมชุมนุมกปส. คือ ข้อมูลเกี่ยวกับการร่วมเวทีชุมนุม คำถามเกี่ยวกับการชุมนุมทางการเมืองก่อนหน้านี้ที่ผู้วิจัยทำการสอบถามและให้น้ำหนักความสำคัญค่อนข้างมากเพราะถือว่าเป็นฐานที่จะทำความเข้าใจในการเข้าร่วมชุมนุมของผู้ชุมนุมกปส. คำถามนั้นก็คือประสบการณ์การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองก่อนหน้านี้

1) เคยเข้าร่วมชุมนุมกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ที่ทำการรณรงค์ต่อต้านระบอบทักษิณตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 หรือไม่ อย่างไร

2) เคยเข้าร่วมชุมนุมกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2551 เพื่อต่อต้านรัฐบาลนายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี

และนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรีที่ทั้งสองคนถูกมองว่าเป็นตัวแทน (Nominee) ของระบอบทักษิณ หรือไม่ อย่างไร

3) เคยเข้าร่วมชุมนุมกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ตั้งแต่เดือนมกราคม – กรกฎาคม พ.ศ. 2554 เพื่อเรียกร้องต่อรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี และรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ ในประเด็นทางคินปราสาทพระวิหาร การทุจริตของรัฐบาล และร่วมรณรงค์กาช่อกไม่ประสงค์จะลงคะแนนในการเลือกตั้ง 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 หรือไม่ อย่างไร

4) เคยเข้าร่วมชุมนุมกับกลุ่มต่อต้าน (ร่าง) พระราชบัญญัตินิรโทษกรรม พ.ศ. .... ที่นำโดยพรรคประชาธิปัตย์ เพื่อต่อต้านการออก(ร่าง)พระราชบัญญัตินิรโทษกรรม พ.ศ. .... นี้ที่มองว่าเป็นการนิรโทษกรรมแบบครบวงจร หรือเรียกกันอย่างไม่เป็นทางการว่าเป็นฉบับสุดซอย หรือฉบับเหมาเข่ง ซึ่งมีระยะเวลาเริ่มการชุมนุมตั้งแต่ปลายเดือนตุลาคม – ธันวาคม พ.ศ. 2556 สถานที่ตั้งแต่บริเวณลานข้างสถานีรถไฟสามเสน ก่อนจะเคลื่อนย้ายมาที่อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ถนนราชดำเนิน หรือไม่ อย่างไร

การสรุปข้อมูลในส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการร่วมเวทีชุมนุมกปปส. ที่ยังคงน่าสนใจอีกก็คือคำถามสำคัญ 5 คำถามที่ว่าด้วยการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองก่อนหน้านี้ เคยเข้าร่วมหรือไม่ อย่างไร หรือถ้าเคย เคยเข้าร่วมกับกลุ่มใดบ้าง น่าสนใจว่าแทบทั้งหมดจาก 30 คน ยอมรับว่าเคยมาร่วมชุมนุมกับ “พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 ในการต่อสู้กับระบอบทักษิณ ซึ่งมีเพียง 5 คนเท่านั้นที่ไม่เคยเข้าร่วมการชุมนุมใดใดมาก่อนเลย และทั้ง 25 คนที่เคยเข้าร่วมชุมนุมกับพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2549 นั้นก็กลับมาชุมนุมกับพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยอีกครั้งในช่วงปี พ.ศ. 2551 ในการต่อต้านรัฐบาลนายสมัคร สุนทรเวช และนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ แม้จะไม่ได้มาชุมนุมต่อเนื่องแต่ก็เข้าร่วมหรือขึ้นมาจากต่างจังหวัดเพื่อเข้าร่วมอยู่เป็นครั้งคราว และเป็นที่น่าสนใจว่าผู้ถูกสัมภาษณ์เหล่านี้ไม่ได้เข้าร่วมกับพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยอีกครั้งในกลางปี พ.ศ. 2554 ที่ออกมาต่อต้านรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์แต่อย่างใด

ผู้ศึกษาทดลองใช้ตัวแบบการวิเคราะห์การเคลื่อนไหวของผู้ชุมนุมกบปส. ด้วยแนวคิดพื้นที่สาธารณะ(Public sphere) ของเจอร์เกน ฮาเบอร์มาส (Jergen Habermas) ซึ่งแนวคิดว่าด้วยพื้นที่สาธารณะ(Public Sphere) นำเสนอไว้ในหนังสือที่ชื่อว่า “The Structural Transformation of the Public Sphere, An Inquiry into a Category of Bourgeois Society.” (Habermas, 1999, p.3)

หากนำข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนามมาสำรวจตรวจสอบความคิดของผู้เข้าร่วมชุมนุมกับกบปส. จะพบว่า การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองกับกบปส. แม้จะพบว่าเป็นการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ แต่ด้วยการนำประเด็นการเมืองเป็นตัวกำหนดทิศทางการเคลื่อนไหว เป็นต้นว่า “ปฏิรูปก่อนเลือกตั้ง” แกนนำและผู้ชุมนุมเรียกร้อง “นายกรัฐมนตรีคนดี” และ “รัฐบาลคนกลางของมวลมหาประชาชน” ด้วยการอ้างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 7 (สำนักงานเลขาธิการ สถาบันพระปกเกล้า, 2554, น.5) ที่ถูก ผู้วิจัยพบว่าการชุมนุมของกบปส. นั้นมีความพยายามแย่งชิง/ทวงคืนพื้นที่ของตนที่เคยมีมาหรือที่ Habermas ใช้คำว่า Life-world หรือโลกชีวิตที่ประกอบด้วยด้านสังคม วัฒนธรรม และบุคลิกลักษณะของปัจเจกชน กล่าวคือผู้เข้าร่วมชุมนุมกับกบปส. รู้สึกว่าตนถูกละเมิด คุกคาม การดำเนินชีวิตภายในโลกชีวิตของตนจากระบบ(System) ที่ถูกสร้างขึ้น ในที่นี้คือระบบการบริหารจัดการทางการเมืองของรัฐบาลรักษาการนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ที่ถูกมองว่าเป็นตัวแทนของระบอบทักษิณที่พยายามครอบงำควบคุมและเข้ามาบ่อนทำลายวิถีการดำเนินชีวิตของพวกผู้ชุมนุมกบปส. พื้นที่โลกชีวิตของพวกเขาก็ถูกรุกไล่อย่างหนัก สื่อมวลชนกระแสหลักไม่เสนอข่าวความเคลื่อนไหวฝ่ายตรงข้ามรัฐบาล เลือกนำเสนอเพียงบางส่วน และสำหรับฟางเส้นสุดท้ายที่ผลักดันให้ผู้คนจำนวนมากออกมาต่อต้านการกระทำของรัฐบาลชุดนี้ก็คือ การเร่งผลักดัน(ร่าง)พ.ร.บ.ฉบับสุดท้ายเพื่อนิรโทษกรรมให้แก่ทุกฝ่าย เพราะแม้กระทั่งฝ่ายที่อาจเป็นแนวร่วมให้แก่รัฐบาล ต่างก็ออกมาแสดงจุดยืนคัดค้านไม่เห็นด้วยต่อการเสนอ(ร่าง)พ.ร.บ.ฉบับที่ว่านี้ หากวิเคราะห์ตามแนวของ Habermas ก็อาจอธิบายได้ว่ากรณี (ร่าง)พ.ร.บ.นี้ เป็นความพยายามของพรรคเพื่อไทยและรัฐบาลที่คาดหวังจะยึดครองครอบงำ life-world ของผู้คนในสังคมให้เบ็ดเสร็จ ด้วย

การแสดงให้เห็นว่าพร้อมที่จะให้โอกาส ให้ภัยแก่ทุกฝ่ายด้วยการประกาศล้าง
ความผิดให้ทั้งหมด

สรุปผล

ผู้เข้าร่วมการประชุมกับกปปส. จำนวนมากต่างเป็นหรือเคยเป็น “พันธมิตร
ประชาชนเพื่อประชาธิปไตย” หรือคนเสื้อเหลืองมาก่อนนับตั้งแต่ปีพ.ศ.2549 และ
พ.ศ.2551 ซึ่งกลุ่มการเมืองทั้งพันธมิตรฯและกปปส.มีความปรารถนาที่จะต่อต้าน
ต่อสู้กับสิ่งที่เรียกว่า “ระบอบทักษิณ” ที่พวกเขา มองว่าเป็นต้นเหตุของปัญหาความ
ขัดแย้งและความวุ่นวายทางการเมืองในเวลานี้ ทั้งนี้โดยมีความไม่ชอบ ไม่นิยมหรือ
อาจถึงขั้นเกลียดชัง พ.ต.ท.ทักษิณ น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และพรรคเพื่อไทย เป็น
พื้นฐานเดิม ผู้เข้าร่วมชุมนุมเชื่อโดยบริสุทธิ์ใจว่าอดีตนักการเมืองอาวุโสของพรรค
ประชาธิปัตย์อย่างนายสุเทพ เทือกสุบรรณ จะสามารถเป็นผู้นำในการปฏิรูปได้ ทั้งนี้
ผู้เข้าร่วมชุมนุมบางคนยืนยันกับผู้วิจัยว่านายสุเทพ เทือกสุบรรณ นั้นเป็นเพียงแค่
ร่างทรงของมวลมหาประชาชนเท่านั้น มีหน้าที่ทำตามคำสั่งของประชาชนเท่านั้น

การประชุมของผู้เข้าร่วมชุมนุมกปปส. นั้นถือว่าเป็นหนึ่งในขบวนการ
เคลื่อนไหวทางสังคมใหม่ ที่ไม่ได้เพียงแค่นำเสนอแต่เพียงประเด็นทางการเมืองแต่
เพียงอย่างเดียว แต่มีประเด็นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการปฏิรูปเศรษฐกิจ
สังคม การศึกษา ให้เกิดขึ้นด้วย และการเข้าร่วมการประชุมก็ถือว่าเป็นไปตามแนวคิด
พื้นที่สาธารณะที่ผู้ชุมนุมพยายามสร้างขึ้นเพื่อตอบโต้รุกไล่การกระทำของภาครัฐที่
พยายามยึดครองครอบงำโลกชีวิตของพวกเขา ทำให้พวกเขาต้องร่วมกันแสดงออก
ต่อต้านคัดค้านต่อระบบที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ และการต่อสู้นี้อาจไม่สำเร็จในเร็ววัน แต่ผู้
ชุมนุมกปปส.จำนวนหนึ่งก็พร้อมยืนยันหยัดต่อสู้กับสิ่งที่พวกเขาเรียกว่าระบอบทักษิณ
กันต่อไป

ข้อเสนอแนะ

สำหรับผู้สนใจทำการศึกษาวិจัยการเมืองภาคประชาชนหรือภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวในภาคประชาชนด้วยแล้ว สิ่งสำคัญในการได้มาซึ่งข้อมูลก็คือการทำให้ตัวแปรหรือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีความไว้วางใจที่จะเล่าข้อมูลให้ฟัง ซึ่งในขั้นต้นอาจยังไม่ใช่ข้อเท็จจริงทั้งหมด ต้องใช้เวลาในการสร้างความคุ้นเคยหรือหาวิธีการในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในรายงานการวิจัย

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. 2545. **รัฐ-ชาติกับ (ความไร้) ระเบียบโลกชุดใหม่**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิภาษา
- มดิชน. 2556. **มดิชนบันทึกประเทศไทยปี 2556**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มดิชน.
- สำนักงานเลขาธิการ สถาบันพระปกเกล้า. 2554. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550**. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- สนธิขึ้นเวทีคปท. (5 เมษายน 2557) สืบค้นจาก <http://news.th.msn.com/politic>
- Barber, B. 2003. **Strong Democracy : Participatory Politics for a New Age**. Berkeley : University of California Press.
- Habermas, Jürgen. 1991. **The Structural Transformation of the Public Sphere: An Inquiry into a Category of Bourgeois Society**. Trans. by Thomas Burger. Mass.: MIT Press, Cambridge.